

Statusrapport från Avelskommittén

Redovisad vid uppfödarmöte Gränna 2014-08-23

Nuläge

2004-2008 har vi haft totalt 291 svenskfödda valpar. Mellan 2009 och 2013 har det varit 198 svenskfödda valpar. En del av dessa valpar har exporterats till andra länder och det har tillkommit en del importer till Sverige. Under åren 2009-2013 har vi inte någon gång haft 50 svenskfödda valpar, vi ligger på strax över 40 valpar per år.

Om vi uppskattar en genomsnittlig livslängd till 10 år så har vi mellan 500 och 600 buhundar i Sverige.

Det här medför att vi har en liten avelsbas och att vi måste vara kloka för att behålla den variation som vi fortfarande har.

Effektiv avelsbas

Vad är effektiv avelsbas? Det är ett sätt att räkna fram ett index på hur stor genetisk variation, hur nära släkt avelsdjuren är. En som arbetat med detta är framlidne professorn och husdjursgenetikern Per-Erik Sundgren.

Det finns några viktiga mått. Med ett index över 100 har man inte problem med kommande inavel, med ett index under 50 finns det all anledning att oroa sig.

De norska buhundarna i Sverige har ett index på 22. Förenklat kan man säga att det innebär att under denna 5-års period har 11 tikar och 11 hanar, **som inte är släkt med varandra**, använts i avel. Det innebär med andra ord att de hundar vi använder i avel är i hög grad släkt med varandra.

När vi räknar på Norge så får de på den senaste 5-årsperioden ett index på över 100, samtidigt som tidigare perioder varit runt 70-80. Orsaken är att man under något år tagit in ett par importhundar, där hela stamtavlan inte är registrerad.

Slår vi ihop Sverige och Norge blir resultatet lite bättre för Sverige och återgår till normalläget för Norge. Det visar ändå att vi i Sverige har starka band till de norska hundarna.

Vad är LatHunden

Per-Erik Sundgren har konstruerat ett sätt att räkna fram effektiv avelsbas och andra uppgifter som är viktiga vid uppfödning och för rasklubbar. Via SSUK har NBRs avelskommitté tillgång till denna.

Rekommendationer

SKK har rekommendationer när det gäller hur stor del av valparna som en enskild hund bör hålla sig till. I en numerärt stor ras anses upp till 2,5% av valparna under en 5-års period som acceptabelt. I en numerärt liten ras handlar det om upp till 5% av valparna.

När det gäller inavelsgrad i den enskilda kombinationen rekommenderar SKK (och NKK) att uppfödare håller sig under 6,25%, dvs upp till kusiner. Det finns en spärregel, 25%, som innebär avel med helsyskon, över den nivån hanterar SKKs disciplinnämnd eventuella åtgärder.

Nu ska man veta att när man använder SKKs avelsdata och provparningen kan man få en inavelsgrad som är lägre än den verkliga. Det här beror på att SKK inte tar in den kompletta stamtavlan för en utländsk hund, man tar in två generationer. I vissa fall finns det fler led bakom (om hundens föräldrar varit på utställning i Sverige t ex), men ofta stannar stamtavlan efter två generationer på en utländsk hund.

Utveckling 2009-2013

Under perioden har 198 svenskfödda hundar registrerats hos SKK. Några av dessa har exporterats till andra länder och några importert har tillkommit.

Dessa 198 valpar är avkomman efter 33 tikar och 29 hanar. Det finns både hanar och tikar som haft flera kullar över åren, men vi har reducerat till den enskilde individen. Snittet för tikarna är 6 valpar och för hanarna 7 valpar.

Generationen före föräldrarna, generation 2 mormor/farfarföräldrar, är efter 43 tikar och 40 hanar. Om vi tittar på varifrån hundarna kommer så kommer 45% av tikarna från Norge och 52% av hanarna likaså.

Går vi ytterligare en generation bakåt, generation 3, är 53% av tikarna från Norge och 64% av hanarna likaså.

15% av våra 198 svenskfödda valpar har en svensk tik bakom sig i generation 3 och 10% har en svenskregistrerad hane i generation 3.

Här har vi ett starkt norskt samband som visar att vi utnyttjat den norska avelsbasen under åren.

Hundar i flera generationer

Under perioden 2009-2013 har vi använt 33 tikar och 29 hanar. Av dessa tikar kan vi se att 11 tikar finns både som förälder och mor/farförälder (fast inte till samma valp). Vi har något exempel där tiken finns både som förälder och som mormormor/farmormor (generation 3). Även mellan generation 2 och 3 har vi 11 andra tikar som återkommer.

För de 29 hanarna som använts finns 11 st med både som förälder och som mor/farförälder, 3 finns med i generation 1 och 3. 21 hanar finns med i generation 2 och 3.

Vi har en tik/hane som får valpar under perioden. Den är efter en fortfarande produktiv tik/hane. För tikarna innebär det att var tredje tik som används i avel också har en avkomma som används i avel. För hanar blir motsvarande siffra 40%, dvs nästan hälften.

Om vi fortsätter med att se på de olika generationerna till våra 198 svenskfödda valpar.

Släktskap med våra 198 valpar								
	Fader generation 1	Moder generation 1	Fader generation 2	Moder generation 2	Fader generation 3	Moder generation 3	Fader generation 4	Moder generation 4
Hund nr 1	19	18	41	33	82	41	130	91
Hund nr 2	16	13	31	32	33	41	113	54
Hund nr 3	14	12	27	20	32	37	62	51
Hund nr 4	13	12	23	19	31	36	50	50
Antal varianter	1	1	2	2	4	4	8	8

Matadorer – hundar som använts ofta

Matadorer brukar oftast handla om hanhundar, men det gäller i lika stor utsträckning för tikar.

SKKs rekommendationer säger att upp till 5% av valparna under en 5-års period är rimligt för en enskild hund. För buhundarna handlar det då om upp till 9 valpar per hund.

Vi har inga egentliga matadorer bland buhundarna, men vi har hundar som får fler än 9 valpar. Av de 33 tikar som använts har 6 st haft fler än 9 valpar. Det varierar från 18-10 valpar. 9 hanar har haft fler

än 9 valpar, här varierar det mellan 19 och 10 valpar. En tik och en hane har haft 4 kullar under perioden. Bland tikarna har de flesta haft en kull och bland hanarna likaså. (När det gäller utländska hanar så är det de svenska kullarna som räknas.)

Om snittet för en kull är 4 valpar så innebär 3 kullar att en hund får 12 valpar. SKK har en gräns för tikar på 5 kullar, med snittet på 4 valpar innebär det att SKK sätter stopp efter 20 valpar.

Slutsats

Få olika individer används i avel. Ofta används en hund i avel vars föräldrar fortfarande används i avel. Resultatet blir att den framtida aveln begränsas av ett nära släktskap mellan valparna.

Varje hund får inte så många kullar, med något undantag. Vi håller oss under SKKs spärregler.

Vi har många norska hundar bakom våra 198 valpar i perioden. Man skulle kunna fundera över varför så få svenska hundar finns bakåt i linjerna.

Inavelstrenden ser bra ut, men den påverkas av att SKK inte alltid har en komplett stamtavla på de norska hundarna.

LatHunden

LatHunden som utvecklats av Per-Erik Sundgren ger rekommendationer om hundars lämplighet i avel.

Verktyg hos avelskommittén

LatHunden har av avelskommittén anpassats så att vi kan i förväg se vilket värde planerade valpar har i kommande avel. De markeras på motsvarande sätt som existerande hundar.

De valpar som vi tar fram nu blir i allt för hög grad Gränsfall för avel. Vi har valpar som får ett Avråd på, då de i allt för hög grad påverkar inavelsnivån.

(Bild)

Diskussion

- Hur få en större avelsbas?
- Hundar utanför de vanligaste linjerna?
- Kan vi använda Norge?
- Andra länder än Norge?
- Hur många valpar bör rekommenderas till enskild hund?
- Avel med hundar vars avkomma används i avel?
- Hur påverkar "hanhundspriset" antalet tillgängliga hanhundar?
- Hur få fler hundar med OK och Gränsfall och färre med Avråd (utan att ha uppfyllt kvoten)?
- Prof. Lennart Strandberg rekommenderar:
 - 1 tik och 1 hane i varje kull går vidare i avel
 - Vad händer när alla i en kull används i avel?
 - Vad händer när en hund ligger över 5% och dess avkomma också gör det?

